DCJ-1901100102020500 Seat No. ______

M. A. (Sem. II) (CBCS) (WEF-2019) Examination

July - 2022

CCT-05 : Sanskrit

(Gadyakavya)

हर्षचरितम् (उच्छ्वास–5)

दशकुमारचरितम् (उच्छ्वास–8)

(New Course)

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours] [Total Marks : **70**

१ नीचेनामांथी कोईपण **बे** गद्यखंडोनो अनुवाद करो : **१४**

1 Translate any **two** of the following passages : **14**

(१) अथ दूरादेव लेखगर्भया नीलीरागमेचकरुचा चीस्वीरिकया रचितमुण्डमालकम्, श्रमातपाभ्यामारोप्यमाणकायकालिमानम्, अन्तर्गतेन शोकशिखिनाऽङ्गारतामिव नीयमानम्, अनित्वरागमनद्रुततरपदोद्धूयमानधूलिराजिव्याजेन राजवार्ताश्रवण–कुतूहलिन्या मेदिन्येवानुगम्यमानम्, अभिमुखपवनप्रेङ्खत्प्रविततोत्तरीय–प्रान्तवीज्यमानोभयपार्श्वमतित्वरया कृतपक्षमिवाशु परापतन्तम्, प्रेर्यमाणमिव पृष्ठतः स्वाम्यादेशेनाकृष्यमाणमिव पुरस्तादायतैः श्रमश्वासमोक्षैः ।

(२) इत्थंभूते च देवे हर्षे राजनि च तदवस्थे सर्वस्यैव लोकस्य कपोलेषु कीलिता इव कराः, लोचनेषु लेप्यमय्य इवाश्रुस्रुतमः, नासाग्रेषु ग्रथिता इव दृष्टयः, कर्णेषूत्कीर्णा इव रुदितध्वनयः, जिह्वासु सहजानीव हा कष्टानि, लपनेषु पल्लवितानीव श्वसितानि, अधरेषु लिखितानीव परिदेवितपदानि, हृदयेषु निधानीकृतानीव दुःखान्यभवन् । उष्णाश्रुदाहभीतेव नाभजत नेत्रोदराणि निद्रा । निःश्वासवातविधूता इव व्यलीयन्त हासाः ।

(३) उत्थितेन च राज्ञा क्षालिताक्षालिते मुखे मुष्टिमर्धमुष्टिं वाऽभ्यन्तरी कृत्य कृत्स्नमापव्ययजातमहनः प्रथमेऽष्टमे भागे श्रोतव्यम् । श्रुण्वत एवास्य द्विगुणमपहरन्ति तेऽध्यक्षधूर्ताः । चत्वारिंशतं चाणक्योपदिष्टाना–हरणोपायान्सहस्रधात्मबुद्ध्यैव ते विकल्पचितारः । द्वितीयेऽन्योन्यं विवदमानानां प्रजानामाक्रोशाद्दह्यमानकर्णः कष्टं जीवति । तत्रापि प्राड्विवाकादयः स्वेच्छया जयपराजयौ विदधानाः पापेनाकीर्त्या च भर्तारमात्मानं चार्थैर्योजयन्ति ।

(४) अथैव मन्त्रिणो मनस्यभूत् – 'अहो मे मोहाद्बालिश्यम् । अरुचितेऽर्थे चोदयन्नर्थीवाक्षिगतोऽहमस्य हास्यो जातः । स्पष्टमस्य चेष्टानामायथापूर्व्यम् । तथा हि – न मां स्निग्धं पश्यति, न स्मितपूर्वं भाषते, न रहस्यानि विवृणोति, न हस्ते स्पृशति, न व्यसनेष्वनुकम्पते नोत्सवेष्वनुगृहणाति, न विलोभनवस्तूनि प्रेषयति, न मत्सुकृतानि प्रगणयति, न मे गृहवार्तां पृच्छति, न मत्पक्ष्यान्प्रत्यवेक्षते, न मामासन्नकायेष्वभ्यन्तरीकरोति, न मामन्तःपुरं प्रवेशयति ।'

૨ નીચેનામાંથી કોઈપણ **બે** પૂર્વાપર સંદર્ભ આપી સમજાવો : **૧૪**

2 Explain with reference to the context any two of the following : **14**

(१) न हयल्पपुण्यभाजां वंशमलंकुर्वन्ति भवादृशाः ।

(२) स्तन्येनैव सह त्वया पीतं मे हृदयम् ।

(३) आगमदीपदृष्टेन खल्वध्वना सुखेन वर्तते लोकयात्रा ।

(४) अविश्वास्यता हि जन्मभूमिरलक्ष्म्याः ।

૩ આખ્યાયિકાનાં લક્ષણો જણાવી હર્ષચરિતનું આખ્યાયિકા તરીકે મૂલ્યાંકન કરો. **૧૪**

3 Evaluate हर्षचरित as an आख्यायिका after explain its characteristics. **14**

અથવા / OR

૩ 'हर्षचरितम्'ને આધારે બાણભટ્ટની ગદ્યશૈલી વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો. **૧૪**

3 Discuss in detail the prose style of 'बाणभट्ट' according to 'हर्षचरितम्'. **14**

૪ વિશ્રુતનું પાત્રાલેખન કરો. **૧૪**

4 Draw the character sketch of विश्रुत. **14**

અથવા / OR

૪ 'दशकुमारचरितम्'માં પ્રતિબિંબિત સામાજિક સ્થિતિનું આલેખન કરો. **૧૪**

4 Describe the social condition reflected in 'दशकुमारचरितम्'. **14**

૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ **બે** ઉપર ટૂંકનોંધ લખો : **૧૪**

5 Write short notes on any **two** of the following : **14**

(१) यशोवत्याः विलापः ।

(२) धवलगृहवर्णनम् ।

(३) विहारभद्रस्य पात्रम् ।

(४) त्रयो दण्डिप्रबन्धाः ।